

HERKÜL MİLLAS
6 EKİM 2015
ZAMAN GAZETESİ

Türkiye'de siyasi atmosfer öylesine hızlı ve köklü değişti ve değişiyor ki bazı davranışları izlemek ve hele anlam vermek kolay değil.

İttifaklar ve dostluklar bir gün içinde tersine dönebiliyor, dün göklere çıkarılanlar baş düşman, hain ve suçlu sayılabiliyor. Birlikte yapılanlar "ötekine" mal edilebiliyor; yanılmışız diyerek. Bu kadar basit bir mazeretle. Gerçekten yanılan varsa, böylesine hayatî konularda yanılanın siyasete kalmasının, kamuoyunu etkilememeye devam etmesinin yakışık olmayacağını göremiyorlar. Parmak sallayarak yanılmayanlara ders vermelerinin gülünç olduğunu da. Doğru dürüst ve samimi bir özeleştiri de yapmadan. Pişkinlik mi, kendini bilmezlik mi, çıkar mı, çöküşün korkusu mu, hepsi bir arada mı, kestiremiyorum.

Veya baş sorun, Kürt sorunu, birden “bitmiştir, yoktur” oluyor. Yalnız yollar ayrılmıyor. Bu, bir yere kadar anlaşılırdır. Zamanla aynı yolun yolcuları farklı görüşlere sahip olabilir. Bu durumda herkes kendi yolunu seçebilir. Ama yapılan bu değil: Geçmiş yeniden kurgulanıyor, yeniden yorumlanıyor; ve yaşanmış her şey tersine döndürülüyor. Dün dediklerimiz hiç söylenmemiş, dün yaptıklarımız hiç olmamış, dün hiç yaşanmamış gibi insanlar laf edebiliyor ve davranabiliyor. Geçmiş ya bütünüyle unutuluyor veya yeniden ve farklı bir biçimde inşa ediliyor.

Kolay bir açıklama, bütün bunları muhtemel bir yenilginin paniği olarak görmek. Korku insanı bu hallere düşürebilir. Çıkar da. Statü değişikliği riskler içeriyorsa, insanın kendini korumak için aşırılıklara varması anlaşılırdır. Ama açıklanması daha zor olan, korku yaşaması gerekmeyen sıradan vatandaşlar veya düne kadar kendine aydın diyen bazı kimseler. Onları anlamak çok daha zor. Örneğin, basına baskıları nasıl görmezler, nasıl bu “eğilime” gerekli önemi vermezler de başka yana bakarlar? Baskılar ayyuka çıkmış, medyada çalışanların şu an hüküm giymeden hapiste olmaları nasıl rahatsızlık yaratmaz bazı “aydınlarda”?

Tersine dönen mantık

Mantık yürütmelerini anlamaya çalışıyorum. Birinci (henüz kanıtlanmamış) varsayım: Silahlı bir terör örgütü var. Henüz silahları bulunamamış ama olsun! Bunlar devlete karşı çalışıyorlar ve hükümeti şiddet kullanarak devirmek istiyorlar. Bu yüzden de hükümete sürekli saldırıyorlar. İkinci varsayım: Bu terör örgütü iktidarda olanlara sürekli saldırdığına göre, hükümete her saldıran da bu terör örgütü üyesidir veya destekleyicisidir, veya en azından bu yönde makul şüphe bulunmaktadır! Yani Aristo mantığı tersine dönmüş: Her insan fanidir ama her fani olan insan değildir, diye bilirdik düne kadar. Mantık hatası açık: Her hain devleti eleştirir (diyelim); ama her eleştiren de hain ve silahlı terör örgütü üyesi değildir. Oysa artık eleştiri ve hele hükümeti (seçimle veya bir suçunu açığa çıkararak) devirmek girişimi, terörün yeterli deliline dönüşmüş.

Korkmaması gerekenlerin bütün bu gelişmelerin zamanlamasını nasıl “manidar” bulmazlar, anlamak kolay değil. Demek korku böylesine yaygınlaşmış. Bir yolsuzluk suçlamasından hemen sonra veya bir seçim başarısızlığının akabinde, veya bir seçimin hemen öncesinde ortaya çıkan yeni “projelerin” manidar olduğundan nasıl şüphelenmezler? Ya düne kadar Türkiye'yi destekleyen, öven, iyi örnek olarak gösteren bunca tarafsızın, üçüncü tarafın, yabancıların ağız değiştirmesini nasıl görmezler? Artık onlar da şaibeli oldu, silahlı terör örgütü üyesi olmasalar da – henüz!

Bir şeyler iyiye gitmiyor, pek çok kimse bunu haykırıyor; ama birileri kendi yargılarından veya algılarından, “belki yanılıyorum” diye kuşkulanmıyor bile. Buna özgüven denmez; yeni bir yanılma demek daha doğru. Özellikle geçmişte ciddi konularda yanılmış olanların kendi yargıları konusunda daha şüpheli olması gerekirdi diye düşünüyorum. Eskiden “aydın şüpheciliği” diye bir erdem vardı, o da yok artık.

Demokrat geçinenlerin suskunluğu manidar

Sorunların hiyerarşisi şaşırtıcı. Hayalî bir düşmanı yok etme çabaları ülkeyi, gerçekten düşman olan kamplara ayırıyor. Ötekileştirmeler artık muhalefeti yaşatmıyor, ya biz ya onlar anlayışı egemen olmuş, hasmı yok etmek temel uğraş, bizden olmayana dayak sıradanlaşıyor, hayatı tehdit ediliyor, sansür ve oto sansür yeni bir trend, şeytanlaştırma üslubu yazarlıkta var olma biçimi olmuş. Neymiş, “düşman” yok edilecekti! O sözde düşmanı rahat bıraksak kesin daha rahat edeceğiz.

Pire için yorgan yakmak derdik bir zamanlar, şimdi pireler bahane oldu. Terör örgütünü, okulların sıraları, küçük çocukların kalem kâğıdı arasında aramak manidar değil mi? Velev ki teröre karşı mücadele veriliyor; böyle mi olur bu iş! Diyelim ki birileri haksızlık ediyor, dövmek çare midir? Küfrün siyasi söylem sayılması ne ifade ediyor? İç düşman var diyelim, çıkar yol iç savaş mıdır? Bunları söylemek hakaret sayılıyorsa, bunların söylenmemesi ifade özgürlüğünün sonu değil mi? Şimdi Ahmet Hakan'a geçmiş olsun diyenler arasında, dün ilk tehditler geldiğinde susmuş olanlar da var, tehdidi eleştiri sayanlar da, zorbalığı siyasi tutum, küfrü görüş sayanlar da. Sonuçları mahkûm edenler ama nedenleri sineye çekenler...

Eleştiri ile hakareti ayırt etmek çok zorlaştı. Tabii bu belirsizlik eleştiri hakkının aleyhinedir. Düne kadar en yakın dostlarının hakaret davalarıyla süründüklerini izleyenlerin suskunluğunu izliyoruz. Bunu anlamak kolay değil. Hele demokrat geçinenlerin suskunluğu manidar. Onlara göre zaman, susmak veya beklemek dönemidir! Hele sular durulsun, kimin altta, kimin üstte kaldığı kesin belli olsun, yeniden demokrasiden, ifade özgürlüğünden, özgürlükten, insan haklarından, hak ve hukuktan, yüreklilik ve delikanlılıktan söz ederiz elbet! Ama şimdi, ne olur ne olmaz, gündemi farklı hiyerarşilerle dolduralım. Şimdi üç maymun olma, öteki tarafa bakma, zamanıdır. Eski bir eğilimdir. Shakespeare Marcellus'a “Danimarka devletinde bir şeyler çürümüş” dedirtirken hayalî iç düşmanları değil, yöneticileri kastediyordu. Herkesin gördüğü ama sineye çektiği. Hamlet'in öfkesi bunaydı.